www.sepehrpress.ir
سپهر
روزنامه صبح غرب کشور
ما واقع بین و آرمان گرائیم
پنج‌شنبه ۲۲ آذرماه ۱۴۰۳ ▪ ۱۰ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶ ▪ ۱۲ دسامبر ۲۰۲۴ ▪ سال سیزدهم ▪ شماره ۳۰۱۷ ▪ ۴ صفحه نسخه دیجیتال

۱۲

پیامی به همایش سالانه انجمن مطالعات برنامه درسی:

تعلیم و تربیت نقش کلیدی در تحقق عدالت دارد

۱۲

امتناع سه دولت از ۱۲ سال تکلیف قانون

چرا یارانه ثروتمندان حذف نشد؟

سپهر غرب
روزنامه صبح غرب کشور
پنجشنبه ۲۲ آذرماه ۱۴۰۳ ■ شماره ۳۰۱۷
sepehrgharb.news@gmail.com
www.sepehrpress.ir

طلای پیدا شده را چکار کنیم؟

سپهرغرب، گروه اندیشه: حجت الاسلام فلاح زاده در برنامه زمزمه احکام رادیو معارف به حکم طلای پیدا شده پرداخته است.

احکام شرعی رایج در زندگی داری قسمی به نام امور مبتلابه دارد که به وفور در روزمره برای ما اتفاق می‌افتد مثل اجسامی که ما پیدا می‌کنیم و باید تکلیف خود را نسبت به آنها بدانیم.

قابل ذکر است «زمزم احکام» به موضوع طلای پیدا شده، نماز نخواندن به خاطر بدرفتاری پدر و... پرداخته است.

گفتنی است این برنامه به تهیه کنندگی علی اسماعیلی، اجرای سید مرتضی موسوی نژاد و کارشناسی حجت الاسلام فلاح زاده از شنبه تا جمعه ساعت ۳:۲۵ و بازپخش ساعت ۱۱:۱۵ به روی آنتن رادیو معارف شبکه فضیلت و فطرت می‌رود.

آیا با ظهور رسانه‌های جدید تکیه بر اخلاق دشوارتر از قبل شده است؟

حریم خصوصی

سپهرغرب، گروه اندیشه: تغییر مفاهیم مرتبط با «حریم خصوصی» مسائل بسیاری را در ارتباط با «تشخیص امر اخلاقی» تغییر می‌دهد.

آیا رسانه‌های اجتماعی، اخلاق عمومی را تغییر داده‌اند؟ در صورت مثبت بودن پاسخ این تغییرات در مبانی اخلاق، رخ داده یا تنها بر مصادیق آن اثر گذاشته است؟ تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر اخلاق اساساً از کدام نقطه آغاز می‌شود و این ابزارها قدرت اثرگذاری‌شان بر اخلاق را مدیون کدام ویژگی‌هایشان هستند؟ این پرسش‌ها تنها برخی از چالش‌هایی هستند که گسترش زیرساخت‌های مربوط به ارتباطات نوین در جهان با تغییر در رفتارهای انسانی در جوامع مختلف و نسبتاً مستقل از مذهب و نژاد و فرهنگ، باعث ایجادشان شده‌اند. هرچند که یکپارچگی این تغییرات و استقلال آن‌ها از فاکتورهای بومی هر جامعه، خود نیاز به بررسی و تحقیق دارد اما مشاهدات روزمره اغلب نشان می‌دهد که نگرانی‌ها در همه جوامع نسبت به تغییرات اخلاقی متأثر از گسترش رسانه‌های اجتماعی بالاست. بنابراین اگر این مسئله را به عنوان پیش‌فرض کنار بگذاریم می‌توان ادعا کرد که بشریت در برابر یک چالش فراگیر و بدون تردید خطرناک قرار گرفته است.

فلسفه اخلاق در دین اسلام و به طور کلی در جهان فکری ادیان الهی، وجوه متفاوتی از اخلاق سکولار دارد که ظرف دو قرن اخیر توسط بسیاری از اندیشمندان مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. با این همه، به تصریح قرآن کریم، اخلاق مانند منطق ریاضی، بخشی از پیش‌فرض‌های فطری و عقلی است که به طور مشترک در همه انسان‌ها قرار داده شده و حتی بخشی از آن‌ها میان انسان با حیوانات و عموم حیوانات با طبیعت نیز مشترک است. از این رو، می‌توان ادعا کرد که قوانین قراردادی برای تنظیم روابط میان انسان با انسان یا انسان با طبیعت کافی نیستند و نه تنها پایه حقوقی بسیاری از آن‌ها بر منطق اخلاق قرار دارد بلکه هر فرد انسان در جایی که با خلأ قانونی مواجه می‌شود از مبانی اخلاقی خود برای تشخیص «کار درست» کمک می‌گیرند. این «تشخیص» همان اندازه که تحت تأثیر آموزش، سنت‌ها، فرهنگ و ابعاد روانشناختی فرد و جامعه متبوع اوست به ناگزیر ریشه در خاک فطرت انسانی نیز دارد.

بیایید برای اجتناب از درگیر شدن با اختلاف نظرات بحث‌برانگیز اندیشمندان، به سراغ ساده‌ترین موقعیت‌ها برویم. فحاشی و ناسزاگویی خصوصاً در شکل رکیک آن در اخلاق انسانی فارغ از دین و نژاد و فرهنگ و سبک زندگی محکوم است و بسیاری از ساختارهای حقوقی در جهان نیز آن را متضمن مجازات دانسته‌اند و کمتر افرادی را می‌توان یافت که حتی حین ارتکاب، به قبح آن اذعان عقلی نداشته باشند. اما به نظر می‌رسد رواج دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، فحاشی را آسان‌تر از همیشه کرده و از وجه عمومی قبیح دانستن آن نزد بخشی از مردم کاسته است. پژوهشی با عنوان «تقابل‌های اخلاقی در تعاملات کاربران ایرانی رسانه‌های اجتماعی» با مطالعه موردی بر چند رویداد «حمله کاربران ایرانی به صفحه لیونل مسی در فیس‌بوک، انتشار ویدئویی از لحظه مرگ مرتضی پاشایی، حمله کاربران ایرانی به صفحه دختر پورشه‌سوار کشته شده، انتشار عکس‌ای بدن یک بیمار در صفحه یک پزشک و حمله کاربران ایرانی به صفحه مهمان برنامه ماه عسل» در فاصله آذر ۱۳۹۲ تا تیر ۱۳۹۴ نشان داده است که تقابل‌های اخلاقی / غیراخلاقی دانستن نظرات و اقدامات، تا حد زیادی تحت تأثیر تحولات رسانه‌ای قرار گرفته‌اند.

نویسندگان این مقاله بر این باورند که «تغییرات گسترده فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی پدیدآمده در نتیجه تحولات فناورانه منجر به شکل‌گیری زیست‌بوم رسانه‌های جدیدی در جامعه اطلاعاتی شبکه‌ای شده است. در این زیست بوم جدید پیرامون مسائل اخلاقی چالش‌ها و تقابل‌های بسیاری بین کاربران فضای مجازی شکل می‌گیرد در این تقابل‌ها برخی مفاهیم و تعاریف سنتی از جمله در حوزه مسائل اخلاقی به چالش کشیده می‌شوند. این تحولات مجموعه مباحثی را در حوزه علوم اجتماعی و ارتباطات به وجود آورده است».

درواقع رسانه‌های اجتماعی با کاهش فاصله حوزه عمومی و حوزه خصوصی از سترگی امر قبیح کاسته‌اند به طوری که اگر فرد تا پیش از این انقلاب ارتباطاتی تنها با دایره دوستان صمیمی خود آن چنان احساس صمیمیت می‌کرد که حرف‌های مگوی خویش را در میان بگذارد یا تنها حین خشم به فحاشی متمسک شود، حالا احساس می‌کند فردی در عمق آفریقا یا گوشه ژاپن یا شهری در آمریکا نیز می‌تواند همان اندازه نزدیک باشد. نویسندگان مقاله مذکور به نقل از پژوهشی دیگر این موضوع را چنین تشریح می‌کنند: «مارویک و بوید از ظهور «حریم خصوصی شبکه‌ای» در فیس‌بوک خبر می‌دهند این مدل از حریم خصوصی متفاوت با مفهوم سنتی حریم خصوصی است و نتیجه بازنگری شبکه‌ای آن است حریم خصوصی شبکه‌ای از دل تعاملات شبکه‌ای کاربران فیس‌بوک شکل گرفته است». تغییر مفاهیم مرتبط با «حریم خصوصی» مسائل بسیاری را در ارتباط با «تشخیص امر اخلاقی» تغییر می‌دهد چنان که نه تنها دستگاه‌های تربیتی مبتنی بر دین اسلام و ادیان الهی بلکه بسیاری از دستگاه‌های تربیتی و آموزشی سکولار نیز معیار را بر همین حریم قرار داده‌اند و بدون آن، مرزهای زیادی در هم می‌ریزند و مشوه می‌شوند. با این حال در هم ریختن مرزها، هرچند تشخیص را سخت و معیارهای سنتی را ناکارآمد و مشتبه می‌کند اما به نظر می‌رسد مبانی اخلاقی همچنان محکم و قابل اتکا باقی می‌مانند.

این پژوهش، نشان می‌دهد که اصلی‌ترین محور چالش‌های کاربران در تقابل‌های اخلاقی دعوا بر سر اخلاقی و غیراخلاقی بودن رویداد جنجالی است و در میان شش رویداد مورد بررسی، تنها در مورد انتشار ویدئوی مرگ مرحوم پاشایی میان کاربران توافق وجود داشته است. در یکی از موارد جالب، این مقاله به کامنتی در میان کامنت‌های مهاجمان به صفحه مسی اشاره می‌کند که نویسنده آن مدعی است این فرهنگ نه تنها بد نیست بلکه از جنبه نمایش همدلی و یکپارچگی مردم ایران ورای قومیت‌های متنوع آن، بسیار ارزشمند نیز هست. بنابراین اگر بیشتر دقت کنیم هرچند در چنین تقابلی، امر اخلاقی «انسجام ملی» متضمن امر غیراخلاقی «فحاشی» شمرده شده اما در اصل این امر اخلاقی می‌توانسته بدون آنکه واجد آن وجه قبیح باشد نیز اتفاق بیفتد. این دست حملات که در آن سال‌ها هنوز به اندازه امروز، آلوده به انبوه صفحات فیک و ربات‌ها و سربازان تعلیم‌دیده دستگاه‌های اطلاعاتی نشده بود و خودمختارتر و واقعی‌تر از امروز به نظر می‌رسید، پس از آن در چند رویداد دیگر نظیر حمله به صفحه داور استرالیایی بازی ایران و عراق در جام ملت‌های آسیا سال ۱۳۹۳، صفحه اینستاگرام اوباما در توافق هسته‌ای با ۱+۵ در سال ۱۳۹۴ نیز اتفاق افتاد. اما به جز در برخی موارد پرهیجان نظیر مسابقات حساس والیبال و فوتبال، تا یک دهه بعد کم‌رنگ‌تر شد.

این روش به مرور و با حضور پرتعداد صفحات فیک، ربات‌ها و سربازان سرویس‌های اطلاعاتی خصوصاً با هدف اثرگذاری بر کنش‌ها و رفتارهای سلبریتی‌ها و به تبع آن‌ها افکار عمومی از طریق اعمال فشار روانی، به عنوان یک روش جنگ روانی شناخته شد و از آن به عنوان ترول نام بردند. بنابراین شاید بتوان تبدیل شدن این اتفاق به یک روش جنگ روانی (بر پایه عبور از قواعد اخلاقی) را در کنار عمومیت یافتن نهی از این فعل غیراخلاقی توسط مردم و کم‌رنگ شدن آن، نشانه‌ای از اشتراک تلقی عمومی از «امر اخلاقی» علی‌رغم تغییر بسترهای زیست‌فناورانه دانست.

این بدان معنی است که مبانی اخلاق، حتی باوجود درهم‌ریختگی مصادیق و مشتبه شدن امور متأثر از تغییرات تکنولوژیک، نسبتاً ثابت و مستقل باقی می‌مانند و اساساً همین استقلال و ثبات مبانی اخلاقی است که جهت تغییرات زیست‌فناورانه را تعیین می‌کند.

چرا راه رشد آیت‌الله حائری شیرازی پرفروش شد؟

مرحوم آیت‌الله حائری شیرازی

سپهرغرب، گروه اندیشه: از جمله مزیت‌های کتاب «راه رشد»، طرح مباحث تربیتی به زبانی ساده از سوی مرحوم آیت‌الله حائری شیرازی است که توانست مخاطب از گروه‌های مختلف را به خود جذب کند.

به گزارش خبرنگار فرهنگی خبرگزاری تسنیم، مجموعه «راه رشد»، اثر مرحوم آیت‌الله محی‌الدین حائری شیرازی از سوی نشر معارف به چاپ ششم رسید. از این مجموعه که در چهار جلد منتشر شده، تاکنون بیش از ۵۰ هزار نسخه از آن به فروش رفته و در دسترس مخاطبان قرار گرفته است. مجموعه حاضر به عنوان پرفروش‌ترین اثر بخش مجازی نمایشگاه کتاب امسال نیز معرفی شده است.

«راه رشد» از چه می‌گوید؟

در معرفی این اثر آمده است: تربیت یکی از مهمترین و بلکه پر اهمیت‌ترین امور زندگی بشر است. تربیت محصول و ثمره زندگی دنیایی و هدف از خلقت ماست که به معنای عام آن، نقش و وظیفه‌ای همگانی است. انسان در دوره‌های مختلف زندگی، هم در نقش مربی قرار دارد و هم در نقش متربی. به این معنی که انسان، نه صرفاً در مقام رفتار با فرزندش، بلکه در مقام رفتار با اطرافیان، دوستان، جامعه و حتی در مقام رفتار با (خودش) دائماً مشغول کار تربیتی است!

هر بازخورد و کنشی از انسان در برابر محیط و انسان‌های پیرامونش، نوعی اثر تربیتی برای خود و آنها در پی دارد. بدین جهت مقوله تربیت را می‌توان یک مقوله و نقش همگانی برای بشر به حساب آورد. عالم متفکر و حکیم حضرت آیت الله حائری شیرازی (رحمة‌الله‌علیه) از معدود عالمانی بودند که با بهره‌گیری از تفکر عمیق در آیات و روایات ورودی تخصصی و اجتهادی در حوزه تربیت داشته و مباحث گرانبهایی را از منابع اسلامی عرضه کرده‌اند.

چرا «راه رشد» توانست نظر مخاطبان را جلب کند؟

کتاب «راه رشد» جامع‌ترین اثر تربیتی منتشر شده از مرحوم آیت الله حائری شیرازی است که محصول فیش‌برداری از متن مکتوب چندین هزار جلسات عمومی و تخصصی مرحوم حائری شیرازی است که در قالب یک ساختار موضوعی متناسب، با دوری از زبان خشک علمی و با استفاده از خاطرات، داستان‌ها و موعظه‌های استاد با بیانی شیرین و حکیمانه و اثرگذار و زبانی هدایتگر و تربیتی نوشته و تنظیم شده است.

مخاطب این کتاب فقط کسانی نیستند که فرزند دارند یا مشغول کار تربیتی به معنای خاص آن هستند، بلکه هر کسی که به دنبال قواعد کار تربیتی است و می‌خواهد برای خودش و دیگران کار تربیتی کند؛ مخاطب این کتاب خواهد بود. انبوهی از نکات ریز اخلاقی و انسان‌شناسانه در لابلای مباحث کتاب وجود دارد که برای هر فردی قابل استفاده است.

۴ گام تا رسیدن به «راه رشد»

مجموعه «راه رشد» در چهار جلد منتشر شده است. در جلد نخست، لازمه شروع کار تربیتی این است که فرد حقیقت انسانی را به شکل دقیق بشناسد و بداند مفهوم تربیت به چه معنا است. در ادامه اصولی که برای کار تربیتی باید رعایت شود بیان می‌شود.

نگارنده در جلد دوم، راهکارهای عملی برای تربیت فرزندان ارائه می‌کند. در ابتدا مراحل تربیت از منظر اسلام و اهل بیت تبیین و سپس ویژگی‌هایی که هر مربی باید خود داشته باشد ذکر می‌شود.

در جلد سوم، مسئله تنبیه و تشویق و نحوه به کار بردن این امور در کار تربیتی تبیین و در ادامه، چگونگی امر و نهی کودکان توضیح داده می‌شود. در ادامه افراد، اعمال و محیط‌هایی که در تربیت فرزند موثر هستند واکاوی می‌شوند.

در بخش پایانی این مجموعه یعنی چهارمین جلد نیز مباحث رشد نحوه انتقال و تثبیت آموزه‌های دینی و صفات اخلاقی ارزنده در کودکان و اجرای احکام شرعی همچون نماز و روزه به کودکان بحث می‌گردد. در انتها نیز روش‌های غلط تربیت برشمرده می‌شوند.

در بخشی از جلد نخست این مجموعه می‌خوانیم:

«شرق و غرب در حل معمای روابط بین اشیاء، کار کرده‌اند و نتیجه‌اش رشدشان در علوم تجربی است؛ اما در حل معمای انسان کار نکرده‌اند و انسان برایشان بزرگ‌ترین معماست، انسان را نشناخته‌اند، کمترین مسئله انسان را نمی‌توانند حل کنند. الآن اینها نمی‌توانند مسئله تصادم شرق و غرب را حل کنند؛ یعنی عاجزند از اینکه کاری کنند که این دو تا به جان هم نیفتند. دو نیروی اتمی را روز به روز تقویت کرده‌اند و چاشنی‌اش این است که اینها به جان هم بیفتند و این در هر ساعتی امکان‌پذیر است؛ چون نتوانسته‌اند مسأله انسان را حل کنند و انسان برایشان بزرگ‌ترین معماست.

باید معمای انسان حل شود تا حل معماهای دیگر نافع باشد. اگر قبل از اینکه معمای انسان را حل کنی، معمای نیروی اتمی را حل کردی، کشفش کردی، مهارش کردی و از آن بمب درست کردی و این بمب در دست خودت منفجر شد، چه می‌شود؟! اگر تو در سر او زدی و او در سر تو زد، چه می‌شود؟!

فرض کنید بچه‌ای فهمید که بابایش کلتش را کجا می‌گذارد و کلت مسلح است و ضامنش هم کشیده نشده و فشنگ‌گذاری هم شده و همه چیز آماده آماده است. اگر این بچه هم جای کلت را کشف کرد و هم نحوه آتش کردنش را، این خوب است یا بد است؟! اگر نحوه آتش کردنش را کشف کرد و آن را برداشت، شما می‌گویید: بهتر است؟! اگر همه این کارها را کرد و دستش را روی ماشه گذاشت و مقابل بابایش ایستاد، این چطور است؟! یا اگر گرفت روی خودش، این چطور است؟! اگر همه اینها را یاد گرفت و نشانه‌گیری را هم خوب یاد گرفت و توانست از ۲۰۰ متری خال را بزند، این بهتر است؟! کنترل اسلحه را خوب بلد است؛ اما کنترل خودش را ندارد. معمای اسلحه برایش حل شده؛ اما معمای خودش حل نشده است.

اگر قبلاً پدرش به او می‌گفت: چرا این کار را کردی، این بچه از ضعفش فرار می‌کرد؛ اما حالا که دیگر ضعیف نیست و کلت در دست دارد، اگر او را جلوی بابایش بیاورند، چه کار می‌کند؟! بابایش خوشحال می‌شود؟! چقدر ناراحت می‌شود!»

از جمله ویژگی‌های مجموعه حاضر زبان و بیانی ساده برای طرح مهمترین مسائل تربیتی است؛ ویژگی‌ای که مخاطبان از سنین و با سطح تحصیلات مختلف را با خود همراه می‌کند. بنا بر اطلاعات منتشر شده از سوی خانه کتاب و ادبیات ایران، مجموعه حاضر پرفروش‌ترین کتاب بخش مجازی نمایشگاه اعلام شد. طی مدت برگزاری این نمایشگاه، تعداد سه هزار و ۴۵۵ نسخه از این اثر از سوی هزار و ۱۰۹ نفر از مخاطبان خریداری شده است.

خبر

تفرقه می‌تواند به نابودی جامعه اسلامی منجر شود

حجت الاسلام علوی تهرانی

سپهرغرب، گروه اندیشه: سید محمدباقر علوی تهرانی گفت: حضرت زهرا (س) بر اهمیت همبستگی مسلمانان تأکید می‌کردند و هشدار می‌دادند که تفرقه می‌تواند به نابودی جامعه اسلامی منجر شود.

حجت الاسلام والمسلمین سید محمدباقر علوی تهرانی در سخنانی با بررسی ابعاد خطبه فدکیه گفت: خطبه فدکیه حضرت فاطمه زهرا (س) یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین سخنرانی‌های تاریخ اسلام است که حضرت در آن، به تحلیل وضعیت اجتماعی و سیاسی جامعه پس از پیامبر اسلام (ص) پرداختند. این خطبه دارای ابعاد و پیام‌های عمیقی است که در ادامه به بررسی ابعاد اجتماعی آن پرداخته می‌شود.

نقد وضعیتِ جامعه

حضرت فاطمه (س) در خطبه فدکیه به ظهور نفاق و بی‌توجهی به اصول دینی اشاره کردند. ایشان بیان داشتند که پس از پیامبر (ص)، برخی از مسلمانان به جای پیروی از حق، به سوی شیطان گرایش پیدا کردند و این امر موجب تضعیف دین و ارزش‌های اسلامی شد. این نقد اجتماعی نشان‌دهنده آگاهی عمیق ایشان از وضعیت جامعه و نیاز به اصلاح آن است: «و شیطان سر خویش را از مخفیگاه خود بیرون آورد، و شما را فراخواند، مشاهده کرد پاسخگوی دعوت او هستید، و برای فریب خوردن آماده‌اید، آنگاه از شما خواست که قیام کنید، و مشاهده کرد که به آسانی این کار را انجام می‌دهید، شما را به غضب واداشت، و دید غضبناک هستید، پس بر شتران دیگران نشان زدید، و بر چیزی که سهم شما نبود وارد شدید»

معرفی راه نجات از تفرقه

یکی از محورهای اصلی خطبه فدکیه، دوری از تفرقه است. حضرت بر اهمیت همبستگی مسلمانان تأکید کردند و هشدار دادند که تفرقه می‌تواند به نابودی جامعه اسلامی منجر شود:

«... اطاعت ما خاندان را برای نظم یافتن ملت‌ها، و امامت‌مان را برای رهایی از تفرقه، و جهاد را برای عزت اسلام، و صبر را برای کمک در به دست آوردن پاداش قرار داد»

آگاهی بخشی

حضرت زهرا (س) به مردم یادآوری کردند که باید نسبت به شرایط زمان خود آگاه باشند و در برابر ظلم و ستم سکوت نکنند. ایشان مردم را به آگاهی دعوت کردند تا بتوانند حق را از باطل تشخیص دهند: «شما ای بندگان خدا پرچمداران امر و نهی او، و حاملان دین و وحی او، و امین‌های خدا بر یکدیگر، و مبلّغان او به سوی امّت‌هایید، زمامدار حق در میان شما بوده، و پیمانی است که از پیشاپیش به سوی تو فرستاده، و باقیمانده‌ای است که برای شما باقی گذارده است...»

انتقاد از غصب حق امام در خلافت

یکی دیگر از محورهای خطبه، انتقاد از غصب حق فدک و عدم حمایت مسلمانان از اهل بیت (ع) بود. حضرت فاطمه (س) به صراحت اعلام کردند که غصب حقوق اهل بیت (ع) نه تنها ظلم است بلکه نشانه‌ای از ضعف ایمان است: «آنچه می‌کنید در برابر چشم بینای خداوند قرار داشته، و آنان‌که ستم کردند به زودی می‌دانند که به کدام بازگشت‌گاهی بازخواهند گشت، و من دختر کسی هستم که شما را از عذاب دردناک الهی که در پیش دارید خبر داد، پس هرچه خواهید بکنید و ما هم کار خود را می‌کنیم، و شما منتظر بمانید و ما هم در انتظار به‌سر می‌بریم»

تبیین عواقب رفتار غلط امت

در این خطبه، حضرت فاطمه (س) عواقب رفتارهای نادرست جامعه را پیش‌بینی کردند و هشدار دادند که این کارها منجر به فتنه و فساد خواهد شد. ایشان تأکید کردند که مردم باید مسئولیت اعمال خود را بپذیرند: «این کار از شما بعید بود، و چطور این کار را کردید، به کجا روی می‌آوردید، در حالی که کتاب خدا رویاروی شماست، امورش روشن، و احکامش درخشان، و علائم هدایتش ظاهر، و محرّماتش هویدا، و اوامرش واضح است، ولی آن را پشت سر انداختید، آیا بی‌رغبتی به آن را خواهانید؟ یا به غیر قرآن حکم می‌کنید؟»

برابری جنسیتی در دفاع از عقیده

خطبه فدکیه یک الگو برای دفاع از عقیده حق در جامعه است. حضرت با حضور خود، نشان دادند که نقش‌آفرینی در دفاع از امامت و مطالبه حق ایشان، جنسیت نمی‌شناسد.

خطبه فدکیه تنها یک سخنرانی تاریخی نیست بلکه دارای پیام‌هایی عمیق برای جوامع معاصر نیز هست. حضرت فاطمه (س) با نقد وضعیت اجتماعی، دعوت به همبستگی حول محور امامت، آگاهی بخشی و انتقاد از غصب حقوق امام، الگویی برای تغییرات مثبت در جامعه‌ای ارائه دادند که از مسیر درست خود که اطاعت و تبعیت از امیرالمومنین علی (ع) است، خارج شده بود. پیام آن روز حضرت، در حقیقت تکلیف امروز ما نسبت به امام عصر ارواحنا فداه است که بر عهده داریم.

سپهر غرب
روزنامه صبح غرب کشور
■ پنجشنبه ۲۲ آذرماه ۱۴۰۳ ■ شماره ۳۰۱۷ ■
www.sepehrpress.ir
sepehrgharb.news@gmail.com

استفتاء از امام خامنه‌ای؛ خمس پول پیش خانه

سپهرغرب، گروه اندیشه: آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به استفتاء درباره «خمس پول پیش خانه» ـ افرادی که در خوابگاه اقامت دارند ـ پاسخ گفتند.

پاسخ امام خامنه‌ای به استفتاء درباره «خمس پول پیش خانه» منتشر شد.

متن پرسش و پاسخ مطرح‌شده به این شرح است:

پرسش: ازآن‌جایی که پول پیش خانه که مستأجر به موجر می‌دهد با شرایطی خمس ندارد، آیا پس‌انداز کردن به‌جهت همین منظور، در صورتی که زمان انعقاد قرارداد جدید نزدیک باشد (مثلاً سه یا چهار ماه دیگر) خمس دارد؟

پاسخ: مشمول خمس می‌گردد.

مهدویت، امیدبخشی و تهدیدات پنهان

امیدبخشی اسلام

سپهرغرب، گروه اندیشه: جریان‌های انحرافیِ مهدویت با بهره‌گیری از نا آگاهی و احساسات مذهبی مردم، سعی در جذب پیروان و گسترش نفوذ خود دارند. آنها با استفاده از وعده‌های فریبنده، تلاش می‌کنند تا خود را به عنوان منجی یا نماینده‌ای از سوی امام مهدی معرفی کنند.

موضوع مهدویت در بُعد اجتماعی و فرهنگی تأثیرات عمیقی بر جوامع اسلامی داشته است. این باور به ظهور منجی و برپایی عدالت الهی، در بسیاری از آداب و رسوم دینی و فرهنگی مسلمانان نقش محوری ایفا می‌کند. انتظار برای ظهور امام مهدی عجل الله تعالی فرجه به عنوان یک اصل اعتقادی، در مراسم و مناسبت‌های مختلف مذهبی مانند نیمه شعبان و دعاهای خاصی مانند دعای ندبه تجلی می‌یابد. اعتقاد به مهدویت به عنوان یک نیروی محرک، به تقویت همبستگی اجتماعی و ایجاد امید و انگیزه در میان مؤمنان کمک می‌کند و آنان را به سوی تلاش برای بهبود شرایط اجتماعی و اخلاقی سوق می‌دهد. در بُعد سیاسی، اعتقاد به مهدویت منشأ بسیاری از رخدادها و تحولات تاریخی بوده است. این باور، در طول تاریخ، الهام‌بخش جنبش‌ها و انقلاب‌هایی بوده که به دنبال برقراری عدالت و مقابله با ظلم و ستم بوده‌اند. در برخی موارد، رهبران سیاسی و مذهبی از این اعتقاد برای مشروعیت‌بخشی به حکومت‌ها و حرکت‌های خود استفاده کرده‌اند. همچنین، انتظار برای ظهور منجی، به عنوان یک نیروی محرک، می‌تواند در ایجاد تغییرات سیاسی و اجتماعی و تقویت مقاومت در برابر استبداد و بی‌عدالتی نقش داشته باشد. این تأثیرات نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه ویژه مهدویت در فرهنگ و سیاست جوامع شیعی است.

مهم‌ترین رخدادی که با محوریت مهدویت و زمینه‌سازی برای برپایی حکومت حقه در جامعه‌ی اسلامی رقم خورد، انقلاب اسلامی ایران بود. این انقلاب که در سال ۱۳۵۷ به وقوع پیوست، با رهبری امام خمینی (ره) و با تکیه بر آموزه‌های اسلامی و اعتقاد به ظهور منجی، توانست نظام شاهنشاهی را سرنگون کرده و حکومتی مبتنی بر اصول اسلامی و عدالت‌محور را برپا کند. انقلاب اسلامی ایران، با تأکید بر ارزش‌های دینی و فرهنگی، به دنبال ایجاد جامعه‌ای بود که در آن عدالت اجتماعی، استقلال و آزادی به عنوان اصول اساسی شناخته شوند. این حرکت، با الهام از آموزه‌های مهدوی، توانست موجی از بیداری اسلامی را در سراسر جهان اسلام به راه اندازد. در بُعد سیاسی و اجتماعی، انقلاب اسلامی ایران با وجود برخی چالش‌های درونی، تأثیرات گسترده‌ای بر منطقه و جهان داشت. این انقلاب، با ارائه الگویی جدید از حکومت اسلامی، به بسیاری از جنبش‌های آزادی‌خواه و عدالت‌طلب در کشورهای اسلامی الهام بخشید. اعتقاد به مهدویت و انتظار برای ظهور امام مهدی (عج) به عنوان منجی، در گفتمان سیاسی و اجتماعی انقلاب نقش مهمی ایفا کرد و به عنوان نیروی محرکی برای مقاومت در برابر ظلم و استبداد عمل کرد. این انقلاب، با تأکید بر وحدت اسلامی و مبارزه با استکبار جهانی، توانست به عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات قرن بیستم شناخته شود و همچنان به عنوان الگویی برای حرکت‌های اسلامی در سراسر جهان مطرح باشد.

اما در سوی دیگر این میدان، دشمنان با درک این حقیقت که موضوع مهدویت و منجی توانسته آنها را با چالش‌های زیادی روبرو کند، شروع به تخریب و تضعیف این آموزه کردند. این تلاش‌ها به شکل‌های مختلفی صورت گرفته است، از جمله ترویج شبهات و ابهامات درباره مفهوم مهدویت و ایجاد تفرقه میان مسلمانان. دشمنان با استفاده از رسانه‌ها و ابزارهای تبلیغاتی، سعی در تحریف و تغییر معنای واقعی مهدویت داشته‌اند تا از این طریق بتوانند از تأثیرات مثبت و وحدت‌بخش آن در جوامع اسلامی بکاهند. این اقدامات، با هدف تضعیف ایمان و اعتقاد مردم به ظهور منجی و کاهش انگیزه‌های مقاومت و پایداری در برابر ظلم و بی‌عدالتی انجام می‌شود. همچنین، با ترویج افکار و عقاید نادرست در رسانه‌های خود از جمله هالیوود تلاش می‌کنند تا باورهای اصیل اسلامی را تضعیف کرده و از این طریق، مانع از تحقق وحدت و همبستگی در میان مسلمانان شوند. این اقدامات نشان‌دهنده اهمیت و تأثیر عمیق آموزه مهدویت در جوامع اسلامی است و لزوم هوشیاری و آگاهی مسلمانان در برابر این تهدیدات را برجسته می‌سازد.

در کنار این تلاش‌ها، دشمنان سعی کرده‌اند با ایجاد گروه‌ها و جریان‌های انحرافی، مفهوم مهدویت را به نفع خود تغییر دهند و از آن برای اهداف سیاسی و اقتصادی خود بهره‌برداری کنند. این جریان‌ها با ارائه تفاسیر نادرست و افراطی از مهدویت، سعی در ایجاد تفرقه و اختلاف میان مسلمانان دارند. این فرقه‌ها و جریان‌های انحرافی، با بهره‌گیری از نا آگاهی و احساسات مذهبی مردم، سعی در جذب پیروان و گسترش نفوذ خود دارند. آنها با استفاده از تبلیغات گسترده و وعده‌های فریبنده، تلاش می‌کنند تا خود را به عنوان منجی یا نماینده‌ای از سوی امام مهدی (عج) معرفی کنند. این اقدامات نه تنها به تضعیف وحدت اسلامی منجر می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز سوءاستفاده‌های سیاسی و اقتصادی نیز باشد.

عدم عملکرد مناسب در زمینه‌ی ترویج آموزه‌های صحیح مهدوی مبتنی بر ثقلین، مهم‌ترین عامل سقوط افراد در دام این فرقه‌ها هستند؛ از این جهت در مواجهه با این تهدیدات، آگاهی‌بخشی و آموزش صحیح دینی به عنوان راهکاری مؤثر برای مقابله با این جریان‌های انحرافی مطرح می‌شود. تقویت دانش دینی و افزایش بصیرت در میان مسلمانان می‌تواند به کاهش تأثیرات منفی این گروه‌ها کمک کند. همچنین، ترویج آموزه‌های اصیل مهدویت و تأکید بر وحدت و همبستگی اسلامی می‌تواند به عنوان سدی در برابر این تلاش‌ها عمل کند.

عامل مهم معنویت و رشد روحی حضرت زهرا (س)

حجت‌الاسلام عباس صراف

سپهرغرب، گروه اندیشه: بسیاری از ما در شلوغی روزمره و گرفتاری‌های زندگی مدرن، فرصت خلوت با خدا و اندیشیدن به معنای واقعی زندگی را از دست می‌دهیم. خلوت و مناجات با خدا بخش اساسی از معنویت و رشد روحی حضرت زهرا (س) بود.

حجت‌الاسلام عباس صراف ضمن بیان تأثیر عظیم عبادات حضرت فاطمه سلام الله علیها به نقل قولی از امام حسن مجتبی علیه‌السلام درباره عبادات ایشان، گفت: حضرت فاطمه سلام الله علیها به عنوان شخصیتی منحصر به فرد و بی‌مانند در تاریخ، با کمیت و کیفیت بالای عبادات خود، الگویی جاودان برای مسلمانان است.

صراف ادامه داد: امام حسن مجتبی علیه‌السلام بیان کرده‌اند که در شب جمعه‌ای، مادرشان را در محراب عبادت دیده‌اند که تمام شب را در رکوع گذرانده و پاهایشان از ایستادن ورم کرده بود. این روایت نشان‌دهنده میزان خلوص و ظرفیت بالای حضرت فاطمه سلام الله علیها در عبادت است. وی افزود که این نقل‌قول نه‌تنها در بین شیعیان مورد توجه است، بلکه اهل تسنن نیز از آن بهره‌مند می‌شوند.

حجت‌الاسلام صراف تأکید کرد که این گونه نقل‌ها تنها برای یادآوری تاریخ نیست، بلکه باید از این آموزه‌ها برای تربیت اخلاقی در جامعه استفاده کنیم.

وی وضعیت فعلی جامعه را نتیجه کم‌توجهی به معاد و ارزش‌های اخلاقی دانست و گفت: نداشتن توجه کافی به معاد و بازتاب آن در زندگی روزمره سبب بی‌اخلاقی در سطوح مختلف جامعه شده است. صراف از ضرورت بازنگری در رفتارها و توجه عمیق‌تر به آموزه‌های دینی برای ارتقاء اخلاقی سخن گفت.

صراف ادامه داد:در نظام هستی، هر فردی مدت زمان محدودی برای زندگی در این عالم دارد و هیچ نیرویی نمی‌تواند این زمان را حتی به اندازه یک ثانیه افزایش دهد. او اشاره کرد که زمان مرگ برای همه فرا می‌رسد و زمانی که فرد به بلوغ روحی خود برسد، انتقال به دنیای دیگر آغاز می‌شود، حتی اگر انسان در شلوغی و هیاهوی دنیا غرق باشد.

این سخنران مذهبی استناد به داستان حضرت سلیمان و مواجهه او با ملک‌الموت، بر اهمیت خلوت و خودآگاهی در زندگی تأکید کرد. او گفت که بسیاری از ما در شلوغی روزمره و گرفتاری‌های زندگی مدرن، فرصت خلوت با خدا و اندیشیدن به معنای واقعی زندگی را از دست می‌دهیم. این خلوت و ارتباط با خدا به‌ویژه در میان اولیا و بزرگان دینی مانند حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها بخش اساسی از معنویت و رشد روحی است. صراف همچنین بر اهمیت معادباوری در زندگی تأکید کرد و گفت که این باور تأثیر مستقیمی بر کیفیت عبادات و بندگی انسان دارد. او گفت که برخلاف دیدگاه مادی‌گرایان که زندگی را تنها محدود به این عالم می‌دانند، در باورهای اسلامی، حقیقت زندگی پس از مرگ آغاز می‌شود و این دنیا تنها مرحله‌ای گذرا است.

تطبیق روایات آخرالزمان با اتفاقات سوریه می‌تواند زمینه‌ساز فرقه‌های نوظهور شود

حجت الاسلام صادق‌نیا

سپهرغرب، گروه اندیشه: یک استاد حوزه و دانشگاه گفت: در ادیان ابراهیمی بحث درباره منجی و اعتقاد به او یکی از عقاید محوری اصلی بوده، با این حال همه ادیان گفته‌اند کسی تطبیق دهد دروغگو است.

یکی از مسائلی که همواره در جریان اتفاقات مهم و بزرگ بین‌المللی پیرامون آن سخن گفته می‌شود، علائم و نشانه‌های ظهور منجی عالم بشریت است.

بر همین اساس با حجت‌الاسلام مهراب صادق‌نیا عضو هیئت علمی رشته ادیان ابراهیمی دانشکده ادیان و مذاهب و استاد حوزه به گفتگو نشستیم که در ادامه حاصل آن را می‌خوانید:

حجت الاسلام مهراب صادق‌نیا گفت: در عمده ابراهیمی و سامی بحث درباره موعود و منجی و اعتقاد به آنها یکی از عقاید محوری و اصلی بوده است. گرچه اختلاف‌های جزئی هم وجود دارد اما نقطه مهمی که اینجا نمایان شده است تطبیق حوادث و رخدادهای جاری آخرالزمانی با امروز و حوادث و اتفاقات منطقه است. باید گفت بحث‌های آخرالزمانی همواره در همه ادیان وجود داشته چه در مسیحیت و یهودیت و چه در اسلام. گرایش‌هایی برای همسان‌سازی رخدادهای جاری بر شرایط پیشگویی شده همیشه وجود داشته است. با این حال همه ادیان از این کار منع کرده‌اند و گفتند کسی تطبیق دهد دروغگو است و اقشار مختلف مردم را از این مسئله منع کرده‌اند. وی ادامه داد: در روایات آمده که «کذب الوقاتون» کسی که وقتی برای ظهور وقتی را تعیین می‌کند، دروغ می‌گوید. از قدیم گروه‌هایی بودند که پاره‌ای از رخدادها را حمل بر وقایع آخرالزمانی عنوان می‌کردند. چالش اصلی واحد تحلیل آنها است که موضوعی موعودگرایانه می‌شود و وقتی این اتفاق می‌افتد درک درستی از رخدادها نداشته و ضمن آن واکنش مناسبی ندارند و تحلیل درستی نمی‌کنند و بنا بر این کج فهمی در این زمینه رخ می‌دهد.

حجت الاسلام صادق‌نیا افزود: آن دسته از روایات که حالات آخرالزمانی را اشاره و تصویر و ترسیم می‌کند اعتبار ضعیفی دارند. در تمامی ادیان هم در سنت اسلامی و هم یهود و مسیح اعتبار چندانی ندارند. این روایات در حیث سند در اسلام اعتبار چندانی ندارند. همچنین نکته دیگر این است که در این روایات باید رابطه این همانی بین واقعه رخ داده و آنچه که روایت می‌گوید انجام شود که کار دشواری است و نمی‌توان آنها را با هم تطبیق داد.

عضو هیئت علمی رشته ادیان ابراهیمی دانشکده ادیان و مذاهب ادامه داد: این جور تحلیل‌ها پیامدهای ناگواری در میان گروه‌های مذهبی داشته و یکی از این پیامدها پیدایش فرقه‌های جدیدی در میان گروه‌های مذهبی است.

مؤلف کتاب «زمینه‌های فرهنگی مهدی نمایی در ایران معاصر» ادامه داد: ایجاد یأس و ناامیدی از دیگر پیامدهای این مسئله است. یک واقعه را نشانه ظهور معرفی می‌کنند و باعث می‌شوند اصل باور به موعود و منجی با این پیش گویی‌ها زیر سوال رود و جامعه ناامید شود زمانی که وعده‌ای در کار نباشد.

این استاد حوزه و دانشگاه ادامه داد: باید بدانیم چرا این اتفاق‌ها می‌افتد، چرا گروهی در جهان اسلام پدید می‌آیند که خوانش مهدویت را از این دست به وجود می‌آورند.در ادبیات اسلامی سه خوانش در خصوص مهدویت داشتیم. نخست خوانش عاطفی مبتنی بر تحلیل ذهنی که دال آن امر ظهور بوده است به همین علت وعده ظهور و تطبیق شرایط از قدیم در جامعه اسلامی وجود داشته است. خوانشی دیگر که نوظهور است تحلیل ساختاری بوده است.

این موضوع به زمانی بعد از ظهور برمی‌گردد که وقتی امام زمان (عج) بیاید خانواده، آموزش، اقتصاد چطور خواهد بود و تصویری از ساختار جامعه ارائه می‌دهد که در دیدگاه ما آینده چگونه خواهد بود.

حجت الاسلام صادق‌نیا ادامه داد: این دو خوانش مسئولیتی را متوجه ایمان داران جز دعا و انتظار برای امام زمان (عج) نمی‌کنند. اما گفتمان دیگری وجود دارد که در خصوص امام خمینی (ره) است که دال مرکزی در این گفتمان، ظهور و انتظار نیست. تاکید امام خمینی (ره) این است که آنچه که امام زمان (عج) تحقق خواهند بخشید برای ما مهم است. افراد باید در زندگی روزمره تلاش کنند وضعیت را شبیه حکومت حضرت در بیاورند.

وی افزود: در این دیدگاه جامعه ایمانی مسئولیت دارد. اشکال این اتفاق امروز این است که با این کار تطبیق، رویکرد نخست را زنده و برجسته می‌کنند و بدین وسیله ساختار سیاسی ایران را سست می‌کنند چرا که در ساختار ایران مهدویت به مثابه گفتمانی واقعی است.

عضو هیئت علمی رشته ادیان ابراهیمی دانشکده ادیان و مذاهب گفت: این پیشگویی‌ها و چالش‌ها افزون بر اینکه بی اعتبار هستند و از مبانی نظری کافی برخوردار نیستند بلکه موجب یاس شده و موجبات ایجاد گروه‌ها و فرقه جدید را مهیا می‌کنند.

مؤلف کتاب «زمینه‌های فرهنگی مهدی نمایی در ایران معاصر» با اعلام راه‌هایی برای مقابله با این شبهه‌افکنی‌ها ادامه داد: راه مقابله با اینها بی اعتبار دانستن و تریبون ندادن به آن‌ها است. اینها متأسفانه گاهی تریبون رسمی دارند و ما در قامت خطیب و یا کارشناس صدا و سیما این تحلیل‌ها را می‌شنویم. باید به اینها بی توجهی کرد. ما نمی‌توانیم این تحلیل‌ها را از بین ببریم ولی نباید به دنبال تحلیل مسائل این چنینی از موعود باوری و مهدی باوری باشیم و با گرفتن رسانه‌ها از آنها و بی توجهی به ایشان سعی در کم رنگتر شدن آن‌ها کنیم.

همچنین یکی دیگر از راه‌های مقابله تقویت تفکر انتقادی در جامعه باعث می‌شود گروه‌ها به راحتی نتوانند هر تحلیلی را ارائه کنند.

تحلیل

دعا برای نابودی ظلم یا نابودی ظالم؟

غزه

سپهرغرب، گروه اندیشه: دعا و تلاش برای ناتوانی از ظلم را باید «انسانی ترین نوع دعا» برای یک شخص ظالم دانست که در این شیوه از دعا، هدف نابودی ظلم است نه از بین رفتن اشخاصی که ظلم می‌کنند.

بر این اساس اگر ظالم از ظلم خود دست بکشد، می‌تواند همانند انسان‌های دیگر و در کنار آنها زندگی مناسبی داشته باشد. البته گاهی چاره‌ای جز دست به سلاح بردن برای ریشه‌کن کردن همزمان ظلم و ظالم نیست.

در یک ساختار اسلامی، وقوع جنگ همیشه به عنوان آخرین راه مطرح می‌شود ولی آمادگی برای جنگ، از اولین گام‌ها برای جلوگیری از ظلم ظالمان به خویش یا دیگران است. تاریخ نیز نشان داده است هیچ ظالمی دست از ظلم خویش برنمی دارد مگر آنکه دستی توانمندتر از او، جلوی ظلم او را بگیرد؛ به گونه ای که اگر ظالم بخواهد در مقابل قدرت او بایستد، بی شک نابود خواهد شد.

روشن است که در نگاه توحیدی، تمامی ابزارهای و توانمندی‌هایی که در دستان مردان حق‌جو است، قدرت‌ها و قوه‌هایی است که از سوی خداوند برای مقابله با ظلم به او اعطا شده است. مقام معظم رهبری با اشاره به همین مطلب می‌فرماید «دشمن، وقتی احساس کند شما ضعیفید، تشویق می‌شود به حمله؛ وقتی احساس کند شما نیرومند هستید، اگر قصد حمله هم داشته باشد، مجبور می‌شود تجدیدنظر کند. لذا می‌فرماید تُرهِبونَ بِهِ عَدوَّ اللهِ وَ عَدوَّکُم؛ این اِعداد و استعدادی که در قرآن بر آن تأکید شده، تُرهِبونَ بِهِ عَدوَّ اللهِ است؛ ایجاد امنیّت برای کشور است. لذا شما می‌بینید یک مدّتی مکرّراً می‌گفتند که گزینه‌ی نظامی روی میز است، مدّتی است که این حرف دیگر تکرار نمی شود، سبک شده، بی‌ارزش شده، می فهمند که این حرف بی‌معنا است».

قدرتمندی نیروهای محور مقاومت در مقابل با دشمنان، ضرورتی است که از سال‌ها پیش مورد توجه بوده است و هر مقدار این قدرتمندی، نمایان تر شود، رعب و ترس و عجز دشمنان نیز آشکارتر می‌شود. بنابراین باید راه حل نهایی برای موضوع اشغال و تجاوز را توانمندی دانست.

در تمامی این سال‌ها هر زمان دشمن، به قدرت مقاومت پی برد، عقب نشست و هر جایی گمان کرد که ضعفی نمایان شده است، بر ظلم خویش افزود و دست به تعدی زد. زمانی رژیم صهیونیستی بخش‌هایی از خاک چند کشور عربی را اشغال کرد و امروز از اشغال نهایی مناطقی کوچک از لبنان یا باریکه غزه ناتوان شده است.

نگاه توحیدی به ابزارهای پیروزی

همانگونه که ابزار می‌تواند عاملی برای مقابله با ظالم باشد، می‌تواند به وسیله ای برای ظلم نیز تبدیل شود. چه بسیار افرادی که مظلوم بودند اما بعد از به قدرت رسیدن به ظالم تبدیل شدند.

امام سجاد (ع) در بخش‌هایی از دعای ۱۴ صحیفه، با عبارتی مانند «بقوتک» یا «بقدرتک» بر این موضوع تاکید می‌کند که هر آنچه هست از قدرت خداوند است و انسان قدرتمند نباید فراموش کند که او تنها امانتدار قوت و قدرت است که خداوند به او، به امانت داده است تا ظلم را از خود دور کند.

بنابراین نباید همانند ظالمان باشد «وَ اعْصِمْنِی مِنْ مِثْلِ أَفْعالِهِ، وَ لا تَجْعَلْنِی فِی مِثْلِ حالِهِ؛ و مرا از دست زدن به کارهایی مانند کار او حفظ کن و در حالتی مانند حال او قرار مده» یا همانند آنان ظلم کند «اللّهُمَّ فَکِما کَرِهْتِ إِلَیَّ أَنْ أَظْلِمَ فَقِنِی مِنْ أَنْ أَظْلِمَ؛ خدایا! همان طور که ستم کردن دیگران را بر من در نظرم ناخوشایند جلوه دادی، مرا از این‌که بر دیگران ستم ورزم حفظ فرما».

ایشان در بخش دیگری از این دعا، رضایت به خواسته‌های الهی «رضِنی»، راهنمایی به محکمترین هدایت «اهدنی للتی هی اقوم» و کمک برای انجام بهتر هر مسئولیت «و استعملنی بما هو اسلم» را نیز در هنگام مقابله با ظلم از خداوند یا توانمندی و قدرت یابی می‌خواهند؛ درخواست‌هایی که با صداقت و صبر مستمر همراه است «و ایدنی منک بنیه صادقه و صبر دائم» بی آنکه از تمایل‌های ناپسند «سوء الرغبة» یا حرص‌های نامناسب «هلع اهل حرص» در آنها خبری باشد. به عنوان نمونه ای از این «هدایت اقوم و اسلم»، باید به وعده‌های صادق اشاره کرد. اگر چه حقیقت آن است که اسرائیل یک پادگان بزرگ نظامی است که هیچ غیرنظامی در آن یافت نمی شود.

اما در دو حمله گذشته، به شیوه قدرتمندان دینمدار، به هیچ منطقه غیرنظامی حمله ای نشد؛ اگر چه ممکن است شرایط در آینده تغییراتی کند و چاره ای جز تغییر ضوابط برای فشار به دشمن نباشد اما بدون شک نتایج «نیت صادق و صبر دائم» این است که در وعده صادق سه، نه شتاب زده باید عمل کرد و نه تعلل کرد. گام‌های مستحکم و تسلط ثابت شده ایران بر شرایط منطقه‌ای به گونه ای است که بارها اعتراف دشمنان را در پی داشته است و این موضوع نشانگر آن است که آنچه در وعده صادق ۳ و بعد از آن انجام می‌شود، بهترین و استوارترین خواهد بود.

روزنامه صبح غرب کشور
سپهر

صاحب امتیاز: مسعود جواندل | مدیرمسئول: سیدحسن قشمی
سردبیر : زهره پوروهابی | دبیر: سمیرا گمار
| گستره توزیع: استان‌های ایلام - کرمانشاه - کردستان - مرکزی - همدان |

مرا اسکن کنید

▪ پنجشنبه ۲۲ آذرماه ۱۴۰۳ ▪
▪ سال سیزدهم ▪ شماره ۳۰۱۷ ▪

حدیث

امام علی علیه‌السلام:
اِلتَّوَکُّلِ عَلَی‌اللهِ نِجاةٌ مِنْ کُلِّ سوءٍ وَحِرْزٌ مِنْ کُلِّ عِدوٍّ؛
توکل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ بودن از هر دشمنی است.
بحارالأنوار، ج۷۸، ص۷۹، ح۵۶

www.sepehrpress.ir @sepehrgharb Email: sepehrgharb.news@gmail.com sepehrgharb

ایران و جهان

پیامی به همایش سالانه انجمن مطالعات برنامه درسی

تعلیم و تربیت نقش کلیدی در تحقق عدالت دارد

پزشکیان

سپهرغرب، گروه ایران و جهان: رئیس‌جمهور با بیان این‌که «روشن‌ترین تعریف برای عدالت اجتماعی و آموزشی به‌دست آوردن فرصت‌های برابر برای همه طبقات جامعه است»، نوشت: بی‌تردید تبعیض آموزشی موجب بروز مشکلات بسیاری همچون شکاف طبقاتی و نارضایتی و نابهنجاری اجتماعی می‌شود و برای جلوگیری از چنین مشکلاتی نیازمند توجه ویژه نهادهای مسئول به موضوع عدالت آموزشی هستیم.

مسعود پزشکیان در پیامی به بیستمین همایش سالانه «انجمن مطالعات برنامه درسی ایران» تصریح کرد: در نظام آموزشی ما گرچه مدارس خصوصی بر اساس قانون و بنا به ضرورت کاستن از بار مالی دولت در تأمین نیازهای آموزش و پرورش به‌وجود آمده‌اند، اما باید مراقبت کرد این مدارس موجب شکاف و بی‌عدالتی آموزشی در کشور نشوند.

به موازات این باید تلاش‌ها معطوف به ارتقای جهش‌وار در کیفیت مدارس دولتی باشد تا خدمات ارائه شده تفاوت محسوس و معناداری با مدارس خصوصی نداشته باشند. این یک وظیفه مسلم برای دولت وفاق ملی است.

متن پیام رئیس‌جمهور که توسط سیدضیا هاشمی در این همایش قرائت شد، به این شرح است:

«تعلیم و تربیت به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین حقوق بشری، نقش کلیدی در تحقق عدالت اجتماعی و توسعه انسانی دارد. همه افراد، بدون توجه به جنسیت، نژاد، قومیت، مذهب و وضعیت اقتصادی باید به آموزش باکیفیت دسترسی داشته باشند.

روشن‌ترین تعریف برای عدالت اجتماعی و آموزشی به‌دست آوردن فرصت‌های برابر برای همه طبقات جامعه است.

بی‌تردید تبعیض آموزشی موجب بروز مشکلات بسیاری همچون شکاف طبقاتی و نارضایتی و نابهنجاری اجتماعی می‌شود. برای جلوگیری از چنین مشکلاتی نیازمند توجه ویژه نهادهای مسئول به موضوع عدالت آموزشی هستیم.

با عدالت آموزشی است که می‌توانیم استعدادهای موجود در سراسر کشور را شناسایی و پرورش دهیم.

حق و انصاف ایجاب می‌کند دانش‌آموزان همه مناطق کشور از فرصت تحصیل و امکانات مورد نیاز برخوردار باشند، به همین منظور دولت در تلاش است با برنامه‌ریزی و به‌کارگیری تمامی امکانات، بتواند همه دانش‌آموزان مناطق دورافتاده و محروم، دارای مدرسه مناسب و استاندارد شوند.

در کنار عدالت آموزشی، یکی از موضوعات مهم در نظام برنامه‌ریزی درسی، توجه به فناوری‌های نوین آموزشی و درسی و رشد مهارت‌آموزی برای ارائه خدمات آموزشی و تربیتی با کیفیت است.

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به‌عنوان یک سند مرجع، بر آموزش مهارت‌محور دانش‌آموزان به‌ویژه کسب مهارت‌های زندگی و شغلی تأکید زیادی شده است که ضرورت دارد به‌درستی عملیاتی شود.

علاوه بر این، ما در کشوری زندگی می‌کنیم که زبان‌ها و گویش‌ها تنوع بالایی دارد. از این حیث باید مراقبت کرد دانش‌آموزان غیر فارسی زبان نه‌تنها دچار محدودیت و مانع در رشد و یادگیری نشوند، بلکه زبان مادری کارکرد مزیتی برای آنان در پی داشته باشد.

اصل ۱۵ قانون اساسی نیز به استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس در کنار زبان فارسی تصریح دارد و می‌تواند به حفظ تنوع فرهنگی و زبانی کشور انجامیده و به دانش‌آموزان دو زبانه در احساس تعلق و هویت کمک کند. از موثرترین اقدامات در این باره، توسعه آموزش‌های پیش از دبستان برای ورود به دوره ابتدایی است.

همچنین در نظام آموزشی ما گرچه مدارس خصوصی بر اساس قانون و بنا به ضرورت کاستن از بار مالی دولت در تأمین نیازهای آموزش و پرورش به‌وجود آمده‌اند، اما باید مراقبت کرد این مدارس موجب شکاف و بی‌عدالتی آموزشی در کشور نشوند.

به موازات این باید تلاش‌ها معطوف به ارتقای جهش‌وار در کیفیت مدارس دولتی باشد تا خدمات ارائه شده تفاوت محسوس و معناداری با مدارس خصوصی نداشته باشند. این یک وظیفه مسلم برای دولت وفاق ملی است.

اینجانب با ارج نهادن بر این اقدام شایسته فرهنگی، از دست‌اندرکاران بیستمین همایش سالانه «انجمن مطالعات برنامه درسی ایران» و همه اندیشمندانی که مسئولانه با هم‌اندیشی و تبیین و تشریح موضوع مهم عدالت اجتماعی و عدالت آموزشی اهتمام دارند، قدردانی می‌کنم.»

امتناع سه دولت از ۱۲سال تکلیف قانون

چرا یارانه ثروتمندان حذف نشد؟

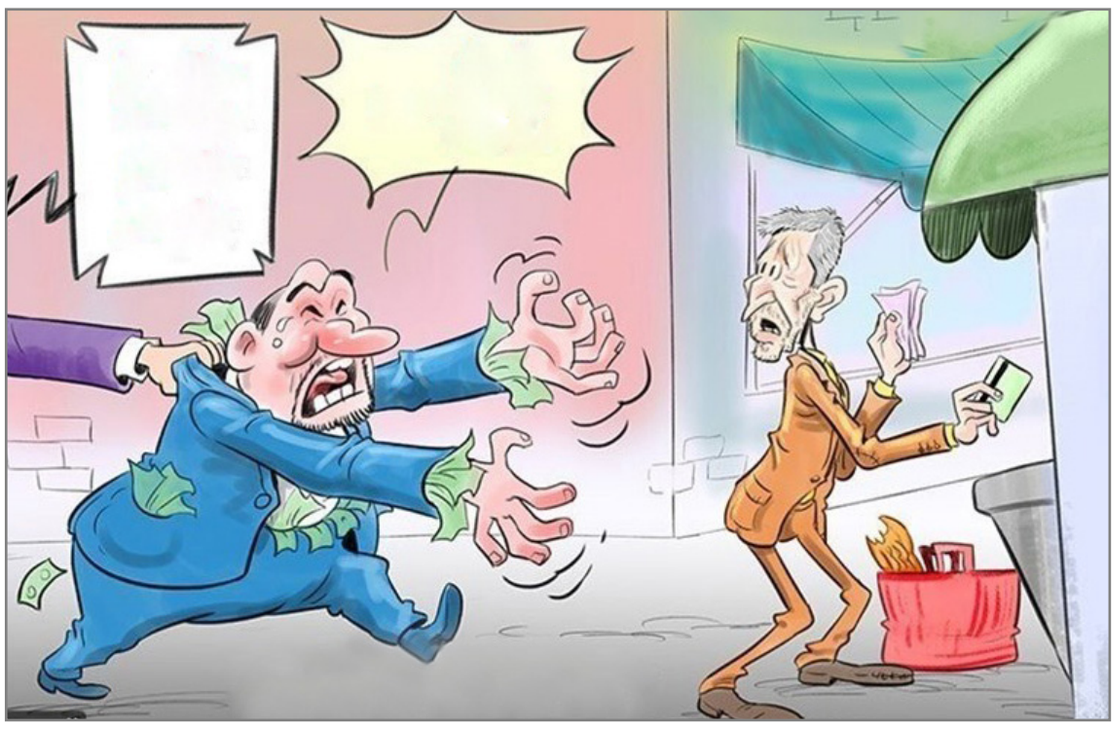

یارانه

سپهرغرب، گروه ایران و جهان: حذف یارانه ثروتمندان و سه دهک بالای درآمدی از سال ۹۳ تا کنون با مصوبه مجلس در قوانین بودجه یک تکلیف برای سه دولت گذشته بوده، ولی اجرا نشده، حال دولت چهاردهم هم در بودجه ۱۴۰۴ موظف به حذف یارانه اغنیا شد.

هدفمندسازی یارانه‌ها در تاریخ ۲۷ آذر ۱۳۸۹ اجرا شد و از همان موقع تا امروز پرداخت یارانه به تمام دهک‌های درآمدی موجب اعتراض کارشناسان، نمایندگان مجلس و دولتی‌ها بوده و است.

این موضوع باعث شد تا در دولت روحانی، وزیر اقتصاد شب پرداخت یارانه نقدی را مصیبت عظمای دولت بخواند و وزیر نفت شب پرداخت یارانه‌ها را به عذاب الیم تشبیه کند. در دولت چهاردهم نیز ناترازی‌های منابع در تأمین هدفمندی‌ها موجب شده تا وزیر اقتصاد از دست خالی دولت برای پرداخت یارانه‌ها بگوید. عبدالناصر همتی با تأکید براینکه پول باید به طبقات پایین داده شود، تأکید کرد: الآن دستمان تنگ شده است، یارانه به طبقات پایین نمی‌توانیم بدهیم.

حذف یارانه نقدی ثروتمندان موضوع مهمی است که همواره مورد اتفاق دولت و مجلس بوده و تأکید شده که پرداخت یارانه نقدی باید از سوی ثروتمندان به نفع فقرا، نیازمندان و اشتغال حذف شود.

با این حال اما با وجود گذشت بیش از ۱۰ سال از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها و تغییر چند دولت و مجلس همچنان پرداخت جمعی و غیرهدفمند یارانه نقدی بعنوان چالش اصلی اجرای این قانون ادامه دارد و هیچ برنامه منسجم و کارآمدی برای رفع این معضل اجرایی نشده است. در تمامی این سال‌ها به کرات بحث غربالگری مطرح بوده و از کارشناسان گرفته تا مجلس و حتی خود دولت‌ها از حذف دهک‌های بالا و ضرورت آن سخن گفته اند، ولی در عمل اتفاقی نیفتاده است؛ زمانی بهانه نبود بانک‌های اطلاعاتی مطرح بود و زمانی دیگر نگرانی از بازخوردهای حذف یارانه.

طی این سال‌ها قانون بودجه هم همواره محلی برای مناقشه درباره جریان هدفمندی یارانه‌ها به ویژه پرداخت‌های نقدی بوده است و همچنان نیز با اصرار نمایندگان، تکالیف قانونی برای حذف یارانه سه دهک بالای درآمدی در قوانین بودجه به تصویب می‌رسد ولی خبری از اجرای ملموس آن توسط دولت‌ها نیست.

"دولت مکلف به حذف یارانه نقدی پردرآمدها شد"، این خبری بود که از مصوبات اخیر مجلس درجریان بررسی و تصویب بودجه ۱۴۰۴ بیرون آمد. مجلسی‌ها درحالی برای چندمین سال متوالی دولت را مکلف به حذف یارانه پردرآمدها در بودجه کرده اند که نگاهی به بودجه‌های سال‌های ۹۳ تا ۱۴۰۳ نشان میدهد که در تمام این سالها به جز سال ۱۴۰۰، دولت‌ها مکلف به حذف یارانه پردرآمدها بودند ولی به دلایلی یا نخواستند یا نتوانستند یارانه سه دهک بالای درآمدی را حذف کنند.

حذف یارانه پردرآمدها در مجلس از کِی استارت خورد؟

در ادامه مروری خواهیم داشت به قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۳ که مجلس دولت‌ها را مکلف به حذف یارانه پردرآمدها کرده بود ولی در هیچ سالی دولت‌ها ریسک انجام این بند قانونی را قبول نکردند و زیر بار حذف یارانه پردرامدها نرفتند.

حذف یارانه پردرآمدها بند قانونی است که از سال ۱۳۹۳ همواره دربودجه‌های سنواتی به تصویب رسیده ولی هیچ دولتی زیر بار اجرای آن نرفته است.

در بودجه سال ۱۳۹۳، نمایندگان مجلس برای اولین بار بعد از اجرای قانون هدفمندی یارانه ها، دولت را مکلف به ثبت نام متقاضیان جدید و حذف یارانه پردرآمدها کرد.

دولت یازدهم برنامه‌هایی را برای حذف یارانه خارج نشینان و پردرآمدها اعلام و برهمین اساس مرحله دوم طرح هدفمندی یارانه‌ها را از ۲۰ فروردین ۱۳۹۳ و با ثبت نام از متقاضیان این مرحله آغاز کرد.

هرچند این دولت اقداماتی را در این سال برای شناسایی خانوارهای پردرآمد آغاز و ثروتمندان را به خود انصرافی دعوت کرد اما خبرها حاکی از آن بود که در نهایت تنها تعداد محدودی از خانوارهای متمول از دریافت یارانه انصراف دادند و برهمین اساس مشکلات یارانه ای دولت همچنان باقی ماند.

در آن سال، وزیر وقت اقتصاد با حضور در مجلس شورای اسلامی پس از جمع آوری‌های آماری اعلام کرد؛ حدود ۱۰ میلیون نفر از افراد پردرآمد شناسایی شدند، که اگر برای دریافت یارانه ثبت‌نام کنند زمینه حذف آنها از سوی دولت فراهم است.

طی سال ۹۳ در قانون بودجه تصویب شد که اگر افرادی نیازمند نباشند ولی ثبت نام کرده و یارانه دریافت کنند ۳ برابر یارانه دریافتی جریمه می‌شوند. مطابق بند«و» تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور ارائه هر گونه اطلاعات اقتصادی نادرست از سوی متقاضیان به تشخیص سازمان، موجب استرداد وجوه یارانه دریافتی و جریمه نقدی ۳ برابر میزان دریافتی خواهد شد. ساز و کار دریافت جریمه موضوع این بند به موجب دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد سازمان به تصویب ستاد خواهد رسید.

با این حال اما باوجود هشدار قانون گذار مبنی براینکه افرادی که نیازمند نباشند ولی در فاز دوم ثبت نام و یارانه دریافت کرده باشند ۳ برابر یارانه دریافتی جریمه خواهند شد بیش از ۷۳ میلیون ایرانی در این مرحله ثبت نام کردند.

حذف و اضافه یارانه بگیرها از سال ۹۴/ یارانه ۳٫۸ میلیون در سال ۹۴ حذف شد

در ابتدای دولت یازدهم، مجلس طی قانون بودجه ۹۳، دولت را ملزم به حذف یارانه ثروتمندان کرد که در عمل اتفاقی نیفتاد و پس از اصرار مجدد مجلس به حذف یارانه ثروتمندان در قانون بودجه ۹۴، سرانجام از سوی علی طیب نیا، وزیر اقتصاد خبر رسمی آغاز حذف یارانه برخی افراد پردرآمد اعلام شد. این در حالی است معاون اول رئیس جمهور در همان زمان اعلام کرد که برای پرداخت یارانه به همه، ۱۵ تا ۱۶ هزار میلیارد تومان کسری وجود دارد. پس از آن بود که دولت در ابتدای سال ۹۴ در بخشنامه ای مسئولیت حذف یارانه بگیران را به وزارت کار سپرد. طبق بند ح تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۳۹۴، دولت موظف شد یارانه خانوارهای پر درآمد را قطع کند. خانوارهای پر درآمد به تشخیص دولت و براساس شرایط اقلیمی، بعد خانوار و محل سکونت و میزان درآمد تعیین می‌شود.

درآن سال البته دولت وقت طبق بند د تبصره ۲۰ قانون بودجه مکلف شده بود: از فروردین ماه سال ۱۳۹۴، امکان ثبت‌نام کلیه کسانی را که موفق به ثبت‌نام در طرح دریافت یارانه نقدی نشده‌اند در فرمانداری‌های شهرستان‌ها فراهم نموده و از ماه بعد از ثبت‌نام، نسبت به پرداخت یارانه آنان اقدام نماید.

هنگام تصویب بودجه سال ۹۴، دولت و مجلس با توافق نهایی برسر کاهش ۵ هزار میلیارد تومانی مجموع یارانه نقدی سال ۹۴، حذف یارانه حدود ۱۰ میلیون نفر را از ابتدای سال ۹۴ در دستور کار قرار دادند. ولی نهایتا وزارت کار اعلام کرد در این سال یارانه ۶ میلیون نفر را قطع می‌کند؛ با این حال دولت وقت فقط موفق به حذف ۳٫۸ میلیون نفر شد.گزارش تفریغ بودجه سال۹۴ نشان می‌دهد، دولت ۳٫۸ میلیون یارانه‌بگیر را در سال ۹۴ حذف کرد؛ در سال ۹۴ تعداد ۳ میلیون و ۸۴۹ هزار و ۵۱۱ نفر حذف شدند که از این میزان ۹۴۲ هزار و ۷۳۳ خانوار و ۴۸۹ هزار و ۶۶۴ نفر عضو از خانوار از فهرست یارانه بگیران حذف شدند.

حذف یارانه ۲۴ میلیون نفر بلاتکلیف ماند

بعد از حذف نصفه و نیمه یارانه دهک‌های بالای درآمدی در سال ۹۴، مجلس در جریان بررسی جزئیات بودجه ۹۵ مصوبه‌ای را به تصویب رساند که بر اساس آن دولت موظف به قطع یارانه ۲۴ میلیون نفر می‌شد و مجلس دولت را موظف کرد تا در سال ۱۳۹۵ یارانه نقدی سرپرست خانوار سه دهک درآمدی بالا و همچنین شش گروه درآمدی مشخص شده را حذف کند.

حذفی که دولت در ابتدا موافق آن بود اما به ناگاه بنای مخالفت گذاشت و سخنگوی دولت وقت، قطع یارانه ۲۴ میلیون ایرانی را تکلیف مالایطاق برای دولت دانست. محمد باقر نوبخت ۳۱ فروردین سال ۹۵ در صحن علنی مجلس با بیان اینکه حذف یارانه ۲۴ میلیون نفر اجرایی و عادلانه نیست، گفت: سال گذشته دولت، مجلس را مکلف به حذف یارانه افراد پردرآمد کرد و براین اساس یارانه ۴/۵ میلیون نفر حذف شد اما خانوارها با ارائه اسنادی اعلام کردند که به آنها ظلم شده و به همین جهت دوباره ۱/۵ میلیون نفر جزو افراد یارانه بگیر قرار گرفتند.

نوبخت با بیان اینکه قطع یارانه ۲۴ میلیون نفر اجرایی نیست، افزود: دولت با قانون حذف ۲۴ میلیون نفر در سال ۹۵ و نحوه توزیع آن مخالف است چراکه نمیتوان ۲۴ میلیون نفر را از دریافت یارانه حذف کرد.

در میان این ضد و نقیض‌ها اما برخی حذف یارانه نقدی را اقدامی سیاسی بر علیه دولت می‌دانستند و معتقد بودند فشار مجلس نهم به دولت برای حذف یارانه نقدی برای کاهش محبوبیت دولت بوده است و برخی هم اعلام کردند این دولت است که برای خراب نشدن وجهه اش در انتخابات دوازدهم نمی خواهد یارانه نقدی را حذف کند.

اما به دلیل انتخابات ریاست جمهوری ۹۶ بازهم خبری از حذف یارانه‌ها نبود؛ آنهم در حالی که مجلس دولت را ملزم به حذف یارانه ۲۴ میلیون نفر کرده بود.

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در بودجه ۹۵ مصوب کردند که سه دهک بالای درآمدی از دریافت یارانه نقدی حذف شوند. به موجب مصوبه مجلس، در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۵ منابع مالی حاصل از اصلاح قیمت کالاها و خدمات موضوع قانون مذکور تا مبلغ چهارصد و هشتاد هزار میلیارد (۴۸۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال و ردیف‌های یارانه‌ای این قانون با استفاده از انواع روشهای پرداخت نقدی و غیرنقدی به خانوارهای هدف و نیازمند، توزیع و همچنین برای ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید اقدام نماید.

انتخابات ۹۶ مانع حذف یارانه‌ها شد/ یارانه خود را اهدا کنید

درسال ۹۶ و در زمانی که هیاهو برای افزایش یارانه‌های نقدی اوج گرفته بود؛ مرکز پژوهش‌های مجلس اعلام کرد نه تنها در قالب بودجه سال ۹۶ امکان افزایش مبلغ یارانه نقدی وجود ندارد، بلکه برای فراهم شدن امکان پرداخت مبلغ ۴۵۵۰۰ تومان فعلی، باید یارانه ۱۴ میلیون نفر حذف شود.

طبق تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۶، سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها مجاز شد فقط ۳۳٫۵ هزار میلیارد تومان از منابع خود را صرف پرداخت نقدی به خانوارها کند. به عبارت دیگر، اگر قرار باشد در سال ۱۳۹۶ ماهیانه ۴۵٫۵ هزار تومان پرداخت شود، فقط می‌توان به ۶۱ میلیون نفر یارانه نقدی پرداخت کرد؛ در حالی که در اسفندماه ۱۳۹۵ به بیش از ۷۵ میلیون نفر یارانه نقدی پرداخت شده است.

البته دولت و مجلس در بودجه ۹۶ ابداع جدیدی داشتند و به جای تمرکز روی حذف یارانه‌ها و اثرات روانی آن در جامعه به مردم پیشنهاد کردند یارانه خود را اهدا کنند.

در بند ب تبصره ۱۴ هدفمندی یارانه‌ها در بودجه ۹۶ تأکیدشده بود: به منظور افزایش مشارکت مردمی در عرصه‌های اجتماعی حضور نیکوکارانه و خیرخواهانه مردم در تقویت زیرساخت‌های عمومی و فعالیت‌های عام‌المنفعه در حوزه‌های علمی، دانشگاهی، آموزشی، ورزشی، فرهنگی، اشتغالزایی و کارآفرینی، دولت موظف است درصورتی که گروههای پانصد نفری مردمی با رضایت نسبت به اهدای یارانه ماهانه خود به امور فوق در شهر یا روستای مشخص مبادرت نمایند، نسبت به واریز ماهانه مبلغ یارانه پرداختی به آنها به امور و منطقه مربوطه اقدام نماید. آیین‌نامه اجرائی این بند ظرف مدت سه‌ماه با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. سازمان هدفمندی یارانه‌ها موظف است همزمان با تصویب آیین‌نامه نسبت به تهیه سامانه مناسب برای اعلام رضایت متقاضیان جهت اهدای یارانه خود به موضوعات مذکور اقدام کند. در سال ۹۶ و به دلیل انتخابات ریاست جمهوری عملاً حذفی از یارانه‌ها نداشتیم.

تکرار حذف یارانه پردرآمدها در بودجه ۹۷

هنگام تصویب و بررسی بودجه سال ۹۷ مجلس و دولت بار دیگر بر ضرورت حذف یارانه پردرآمدها تأکید کردند؛ نمایندگان مجلس جهت تامین نظر شورای نگهبان دولت را موظف به حذف یارانه سه دهک بالای درآمدی کردند.

طبق بند الف تبصره۱۴ قانون بودجه سال ۹۷ـ در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۵/۱۰/۱۳۸۸ و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه نقدی به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه کلیه درآمدهای هدفمندی یارانه‌ها مندرج در جدول ذیل به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه داری کل کشور واریز و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌گردد.

دولت موظف است نسبت به حذف یارانه سه دهک بالای درآمدی به صورت تدریجی اقدام نماید.

بودجه ۹۸: دهک بالای درآمدی حذف شود

در بند یک تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۹۸ بازهم بر حذف یارانه سه دهک بالای درآمدی تأکیدشده بود؛ طبق این بند دولت موظف است با استفاده از کلیه بانکهای اطلاعاتی در اختیار، نسبت به شناسایی و حذف سه دهک بالای درآمدی از فهرست یارانه بگیران اقدام کند.

بودجه ۹۹: یارانه ۳ دهک بالای درآمدی را با ارائه دلیل و مدرک به افراد حذف کنید

در بند الف تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۹۹ هم مجددا حذف یارانه سه دهک بالای درآمدی به تصویب رسید؛ طبق این بند قانون بودجه سال ۹۹ در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۵/۱۰/۱۳۸۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود: ۱ـ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است با استفاده از کلیه بانکهای اطلاعاتی در اختیار و بر اساس معیارها و ضوابطی که توسط این وزارتخانه تعیین می‌گردد نسبت به شناسایی و حذف سه دهک بالای درآمدی از فهرست یارانه بگیران، با ارائه دلیل و مدرک به افراد، اقدام کند.

حذف یارنه سه دهک بالای درآمدی در بودجه ۱۴۰۰ حذف شد

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تکلیف قانون بودجه مبنی بر حذف پردرآمدها از لیست یارانه بگیران برداشته شد تا روال معیوب پرداخت یارانه بدون هیچ اصلاحی ادامه داشته باشد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ دولت به روال قبل بند مربوط به حذف سه دهک بالا را در تبصره ۱۴ گنجانده بود؛ به طوری که تاکید شد "وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با استفاده از کلیه بانک‌های اطلاعاتی نسبت به شناسایی و حذف سه دهک بالای درآمدی از فهرست یارانه بگیران اقدام کند. ".

اما تصویب قانون بودجه و گذری بر تبصره ۱۴ نشان می‌دهد که خبری از تکلیف غربالگری و حذف دهک‌های بالا نیست و بند مربوطه در لایحه نیز حذف شده است.

بودجه ۱۴۰۱: یارانه نقدی حذف و طرح معیشتی اجرا شود

دولت و مجلس در بودجه سال ۱۴۰۱ نیز به ضرورت حذف یارانه دهک‌های بالای درآمدی تأکید کردند؛ طبق بند ب تبصره ۱۴ هدفمندی یارانه‌ها در بودجه سال ۱۴۰۱؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و با استفاده از پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان مکلف شد حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، ضمن دهک بندی درآمدی کلیه خانوارهای یارانه بگیر از طریق شاخص ها و اطلاعات و داده‌های متقن و ثبتی قابل اتکاء نسبت به حذف یارانه نقدی و طرح معیشتی خانوارهای پر درآمد اقدام نماید. شناسایی و دهک بندی توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام می‌گیرد.

بودجه ۱۴۰۲: یارانه خانواده‌های غیرمشمول حذف شود

در قانون بودجه ۱۴۰۲ هم مجددا بر حذف یارانه دهک‌های بالای درآمدی تأکید شده، طبق بند ۶ تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ـ سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است منابع حاصل از حذف یارانه خانواده‌های غیرمشمول حمایت دولت و عوارض و مالیات بر ارزش افزوده موضوع جزء (۱ـ۶) این بند را با تخصیص سازمان صرفاً برای تأمین یارانه نان و بابت مستمری خانوارهای پشت نوبتی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور (مبلغ هشت هزار میلیارد (۸،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال) هزینه نماید.

بودجه ۱۴۰۳: در یارانه افراد حذف شده تجدید نظر کرده و یارانه خانوارهای غیرمشمول حذف شود

در بودجه ۱۴۰۳ هم این تکلیف قانونی به تصویب نمایندگان مجلس رسیده بود؛ در بند ۶ تبصره هدفمندی یارانه‌ها در قانون بودجه امسال آمده بود: سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نسبت به تجدیدنظر در مورد افرادی که یارانه آنها حذف شده و همچنین نسبت به حذف یارانه خانوارهای غیرمشمول حمایت دولت به موجب آیین نامه ای که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ظرف یکماه از لازمالاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، اقدام نماید.

بودجه ۱۴۰۴ و تکرار حذف یارانه پردرآمدها برای چندمین سال پیاپی

با این حال اما نمایندگان در نشست علنی نوبت دوم روز دوشنبه مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی بخش هزینه‌ای لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور با الحاق عبارتی به بند (ت) تبصره (۱۳) ماده واحده این لایحه موافقت کردند.

بر اساس این عبارت الحاقی به بند مذکور، دولت مکلف است در سال ۱۴۰۴ یارانه نقدی خانوارهای پردرآمد را حذف نماید.

امتناع دولت‌ها از ۱۲ سال تکلیف قانونی

بر این اساس، علیرغم اینکه سه دولت گذشته طی ۱۲ سال تکالیف قانونی برای حذف یارانه حداقل سه دهک از پردرآمدها را داشته اند، ولی با بهانه‌های مختلف سیاسی و اقتصادی، از اجرای این تکلیف قانونی سرباز زدند. حال باید دید آیا دولت چهاردهم این تکلیف قانونی را اجرا می‌کند یا نه؟